

॥ श्री ॥

अथ श्री त्रिविक्रमपंडिताचार्यसूत श्री नारायणपंडिताचार्यविरचितः

॥ श्री मध्वविजयः ॥

९. नवमः सर्गः

चोदयंतमथ गंतुमादरात तत्र धर्मजमजं प्रणम्य सः ।

सौख्यतीर्थकविलोकनायको वेदनायकपुरस्सरौ ययौ ॥ ९.१ ॥

आश्रमांतरमवाप्य कृष्णतः श्राव्यमेष सकलं च शुश्रूषान् ।

चित्तवृत्तिमनुवृत्तिमान् गुरोः साध्ववेत्य गमनोन्मुखोऽभवत् ॥ ९.२ ॥

मंहसासमृदुसुंदराननं वन्दनीयमभिवन्द्य संपतिम् ।

प्राञ्जमौलिमणिरभ्यनुञ्जया तस्य तावदगमन्महामतिः ॥ ९.३ ॥

तस्य बल्लभतमाहंस वासभूः मानसात् पृथुलमानसस्य नो ।

नात्यजत ऋणमपि ह्यसाविदं नैष नाथविरही ततोऽभवत् ॥ ९.४ ॥

वीरदृष्टिकृतसिंहविभ्रमः शांतदृष्टिकृतशांतसम्पदः ।

तत्रतत्र पथि पथ्यविभ्रमः पर्वतादवततार सर्वधीः ॥ ९.५ ॥

वानरेन्द्र इव तीर्णवारिधिः वासुदेव इव रत्नराजवान् ।

धीमसेन इव सूनवर्यहत्त्रिर्वृत्तिं स्वजनमानिनाय सः ॥ ९.६ ॥

अग्निशर्ममुखपंचशैर्द्विजैः अन्नमाहतमलं पृथक् समम् ।

कृत्स्नमाददयमित्यविस्मयः कृत्स्नमत्तुमलमेष हि ऋये ॥ ९.९ ॥

व्यासदेवहृदयातिबल्लभः वासुदेवमगणय्यसद्गुणम् ।
साधयत सकलदोषवर्जितं ज्ञानभक्तिदमनं तसौख्यं दम् ॥ ९.८ ॥

उक्तमुक्तमभिधेयमुक्तं वेदवाक्यमनुवादयन्मुहुः ।
व्यंजयत स्मृतिवचोभिरंजसा तस्य चार्थमतिमुक्तयुक्तिमत ॥ ९.९ ॥

बालसंघमपि बोधयद् भृशं दुर्निरूपवचनं च पण्डितैः ।
अप्रमेयहृदयं प्रसादवत् सौम्यकांतिं च विपक्षभीषणम् ॥ ९.१० ॥

अस्तदूषणमबन्ध्याभाषणं लक्षितं सकललक्षणैः समम् ।
माननीयमपि नाकिनायकैः रूपमन्यादिव धन्यमात्मनः ॥ ९.११ ॥

एकविंशतिकुभाष्यदूषकं ब्रह्मसूत्रगणभाष्यमद्भुतम् ।
अप्यदूष्यमतनोदनं तथैः भूतभाविभवदात्तैः क्वचित् ॥ ९.१२ ॥

गांगमंगलतरंगभङ्गदप्राङ्गतसुश्रिहरिवेश्मकृत्समः ।
यद्गतैकतमवर्णलेखकः सत्यतीर्थे इह भाष्यमालिखत ॥ ९.१३ ॥

तत्र देवमभिवन्द्य यातवान् स्वामिनो वचनगौरवाद द्रुतम् ।
सानुगो विविधभूरतीत्य गोदावरीतटमगादलेशधीः ॥ ९.१४ ॥

प्राञ्जविभुमयमाप्लुमागतैः पण्डितैर्द्विनवशाधिभिः श्रुतीः ।

प्रसुता अभिदधौ परीक्षकैः षट् च तत्र समयानखंडयत ॥ ९.१५ ॥

ते पृथक्पृथग्मुं स्वशाखाया दर्शनेन च परीक्ष्य निर्जिताः ।
सर्ववित त्रमसि मुख्यातः कवे नास्ति ते सदृश इत्यथारुवन ॥ ९.१६ ॥

यस्त्रयीसकलपक्षशिक्षकः तत्र संसदि वरिष्ठसम्मतः ।
शोभनोपपदभट्टनामकः पूर्णसंख्यमनमनुहूर्मुदा ॥ ९.१७ ॥

यस्तु तार्किकशिखामणिः सूधीः वर्तमानसमयान निराकरोत ।
वेदभारतपुराणनिर्घितो भाष्यमेतदशृणोत स मध्वतः ॥ ९.१८ ॥

नापरेषु रतिमाययौ क्वचिद् भाष्यमद्भुतमिदं स शुश्रुवान् ।
नारविन्दमकरन्दमाप्तवान् अछपिच्छ इव बांछतीतरत ॥ ९.१९ ॥

तत्रतत्र स सुसभासु भासुरो नन्दितीर्थसमयोज्ज्युक्तिभिः ।
वादिनो विशकलय्य तान् समाक्रम्य वाचमुचितामुदाहरत ॥ ९.२० ॥

चूर्णकृद्विधिशंखचूर्णकः चूर्णनाय बहुधाहप्यशक्नुवन ।
अत्यजद विफलधीः प्रदक्षिणा वर्तवारिजमनर्घ मप्यहो ॥ ९.२१ ॥

अप्रमेयमतिशाम्भ्रमीदृशं यस्त्यजत्यपनतं सुदुर्लभम् ।
तस्य तुल्यमतिरेष दुर्जनो नाथवाहस्य सदृशोहस्ति नीचधीः ॥ ९.२२ ॥

कोहपि तं गुणविशेषविच्छ विक्रीय भूरिधनमाप पूरुषः ।

न ह्यनर्घगुणमूल्यमाप्यते भाग्यदैवमिह योग्यातानुगम ॥ ९.२३ ॥

व्यङ्गमुन्नतिमितोऽप्ययं जनः तस्य यन्न लभतेथिलं फलम् ।
स्तोकमानसतया ततो ब्रजेत तस्य हंत पुरुषस्य तुल्यताम् ॥ ९.२४ ॥

क्रीतवान नरपतिर्महादरं सादरं पुनरुदारचेष्टितः ।
अर्चयन् सततमाप संपदो या न ता वचनचिंतुगोचराः ॥ ९.२५ ॥

शाम्भककतरोरमुष्य कः प्राप्नुयात् सकलमप्यहो फलम् ।
यस्तमुत्तमगुणं विडम्बयेद् इत्युदीर्य स जनानरंजयत ॥ ९.२६ ॥

नेदृशैः कविभिरेव केवलं हंत पूज्यचरणोऽभ्यपूज्यत ।
शर्वशक्रगुरुपूर्वदैवतैः अप्यलं सुसमयोदात्मोऽसवे ॥ ९.२७ ॥

निम्नभूरिव सतीः प्रजा ब्रजन वारिदतूरशनैरपुरि सः ।
प्राज्यतापहरदर्शनांबुना तुंगदेशमिव दुर्जनं तु नो ॥ ९.२८ ॥

कर्माभिः सकललोककौतुकैः मानितः पथि जनैः समागतः ।
सन्ननाम शिवनामकीर्तनं राजतासनपुरे विराजितम् ॥ ९.२९ ॥

अच्युतप्रमतिरच्युतप्रियं तं दशप्रमतिमागतं तदा ।
बन्दमानमवलोक्य यां मुदं प्राप्तवांसुदवधिर्न विद्यते ॥ ९.३० ॥

प्रीतिमार्यतिरुत्तमां पुरा प्रेषिताप्रतिमभाष्यद्ग ययौ ।

অপ্যতোহতিশয়িনীং শুচিস্মিতং তং বিলোক্য সুচিরাদ দিদৃক্ষিতম ॥ ৯.৩১ ॥

পূর্ণদৃষ্টিজলধেগৃহীতবান ভাষ্যসংজ্ঞমমৃতং সুখাবহম |
চিত্রমেঘ যতিরাদ্ঘনাঘনো গ্রাহয়ংশ্চ মনুজান মুমোচ নো ॥ ৯.৩২ ॥

সানুনীতিরথ নীতিমানয়ং ভাষ্যসদগুণগণানবর্ণয়ত |
শোভনায় গুরবে স্বভাবতঃ কালতঃ কুমতলীনবুদ্ধয়ে ॥ ৯.৩৩ ॥

উক্তিভিস্তমসকৃত সুয়ুক্তিভিঃ বোধয়ন বহলধীঃ প্রসংগতঃ |
স্বেয়সো ভিষগিবাস্য হৃদ্যতং মূলদোষমরুচেরচিংতয়ত ॥ ৯.৩৪ ॥

দক্ষপক্ষবিহতেন তাডয়ন ভীষয়ন সমধিকস্বরশ্রিয়া |
হংসরাট কলিমলং নিরাকরোদেকদৃষ্টিমিব মানসাদ গুরোঃ ॥ ৯.৩৫ ॥

নিঙ্কলংকমিব চংদ্রমংডলং পুংডরীকমিব ফুল্লতাং গতম |
বারি শারদমিব প্রসাদবত চিত্তমচ্যুতমতের্ভৃশং বভৌ ॥ ৯.৩৬ ॥

আননংদ স হি মধ্বশাস্ত্রমাকর্ণয়ন কুসময়াগ্রহী পুরা |
মোহপীতলবণোদকো মুহুঃ প্রাক পিপাসুরমৃতং পিবন্নিব ॥ ৯.৩৭ ॥

বিস্তৃতাংতরবিয়ং পদৌ যতী আস্যতাং সুসময়প্রকাশনাত |
তৌ যথা বিধুরবী অহো অহোরাত্রমপ্যরুতমো ন্মোহকম ॥ ৯.৩৮ ॥

সজ্জনান সহ মহাদরেণ নূন পাপিনাং প্রকৃতিতোহপ্রিয়াকৃতি |

দারুণাঘগণদারণং স্ম স গ্রাহয়ত্যপি সুদর্শনদ্বয়ম ॥ ৯.৩৯ ॥

নব্বনন্যশরণাঅনাং সতাং সিদ্ধিবিঘ্নমুখদোষভেষজম ।
ঐচ্ছদচ্ছলদয়োদয়াদয়ং রূপ্যপীঠপুরগঃ কদাচন ॥ ৯.৪০ ॥

গোপিকাপ্রণয়িনঃ শ্রিয়ঃপতেঃ আকৃতিং দশমতিঃ শিলাময়ীম ।
শিষ্যকৈম্বিচতুরৈর্জলাশয়ে শোধয়ন্নিহ ততো ব্যগাহয়ত ॥ ৯.৪১ ॥

স্পর্শনাদ্ভগবতোহতিপাবনাত সন্নিধানপদতাং গতাং হরেঃ ।
ত্রিংশদ্যতনরৈঃ সুদুর্ধরাং লীলয়াহনয়দিমামসৌ মঠম ॥ ৯.৪২ ॥

মংদহাসমৃদুসুন্দরাননং নংদনংদানমতীংদ্রিয়াকৃতিম ।
সুন্দরং স ইহ সন্যধাপয়দ বংদ্যমাকৃতি শুচিপ্রতিষ্ঠয়া ॥ ৯.৪৩ ॥

মানিনোহপি হি বশীচকার যো দৈবতপ্রতিভয়াহহঅনঃ খলঃ ।
য়ায়জুকগুণমাঅনঃ স্মরন যো জরাঘটিতগোত্র উচ্যতে ॥ ৯.৪৪ ॥

আঅনঃ প্রিয়তমক্রতোরমুং পাপপুরুষমবেত্য ঘাতুকম ।
তং নিরস্য জনমপ্যাথাহিতং সর্বভূধরসমর্থপূর্বকম ॥ ৯.৪৫ ॥

বিশ্ববিস্ময়করঃ স্বতেজসা বংদ্যমানচরণঃ পুনর্জনৈঃ ।
চিত্রদিগ্বিজয়কীর্ত্যকীর্তিমান মোদয়ন্নুদিনং নিজাঃ প্রজাঃ ॥ ৯.৪৬ ॥

বাসুদেবদয়িতো মহিষ্ঠধীঃ বাসুদেবমথ সাধ্বয়াজয়ত ।

ধর্মসূনুমিব ধার্মিকং পুরা ভীমমূর্তিরয়মেব ভূসুরম ॥ ৯.৪৭ ॥

যাজ্যয়া সমুচিতানুবাক্যয়া সপ্রবগ্যবিভবৈরভিষ্টবৈঃ।
বিশ্ববেত্তুরনুজোহত্র হোতৃতাং প্রাপ্য দৈবতততীরতোষয়ত ॥ ৯.৪৮ ॥

স প্রযুজ্য নিশিতা নিশাতধীঃ বৈশ্বদেববরশস্ত্রসংততীঃ ।
রাক্ষসাসুরনিরাসকৃত সুরান বীরবর্য ইব ভাগমাপয়ত ॥ ৯.৪৯ ॥

বায়ুনা ত্রিরপি পূর্বপায়িনা সর্বদৈবতজিতা তরশ্বিনা ।
য়োহ পরোক্ষবপুষাহ প্যপেক্ষিতঃ কোহত্র বর্ণয়তি তং মহাক্রতুম ॥ ৯.৫০ ॥

ব্রহ্মবেদননিবিষ্টচেতসাং কর্ম তত্র করণাং তরং ভবেত ।
জ্ঞাপয়ন্বিতি পরাঅবেদকঃ কর্ম ধর্মমপি স হচীকরত ॥ ৯.৫১ ॥

যানিয়ানি চরিতানি যানিয়ানীরিতানি চ মনোহরাণ্যহো।
তানিতানি চ বিতানিচেতসো বিশ্ববিস্ময়করাণি ভাংতি হি ॥ ৯.৫২ ॥

সরস্বতীর্বৃত্তিকরীঃ শরীরিণাং অতীত্য বহ্নীঃ সমতীতগোত্রকঃ ।
পুরেব কৃষ্ণপ্রিয়মাপদশ্রমং পৃথুপ্রবোধঃ পুনরুত্তমাশ্রমম ॥ ৯.৫৩ ॥

সহভোগমনন্যলভ্যমস্মৈ হনুমদ্রপবতে দদৌ পুরা হি ।
অনবেক্ষ্য পরং স্বভীষ্টকর্ত্রে প্রতিদাতুং হরিরৈধয়ত তমেব ॥ ৯.৫৪ ॥

প্রণম্য গুরুমাদরাদথ নিয়োগতো যোগ্যতঃ

स तस्य जगतां हितं विदधतो गतः सानुगः ।
महिष्ठहृदयो महामहिमसिंधुरानंदतो
निजैरभिगतोहनमद रजतपीठवासं हरिम ॥ ९.५५ ॥

॥ इति श्रीमंकविकुलतिलक त्रिविक्रमपंडिताचार्यसूत
नारायणपंडिताचार्यविरचिते श्रीमध्वविजये
आनंदांकिते नवमः सर्गः ॥

www.yousigma.com